

EXAMENSARBETE

Hösten 2009

Lärarytbildningen

Hur är mitt barn på förskolan?

- en studie om i vilken utsträckning föräldrars
förväntningar uppfylls under
ett utvecklingssamtal

Författare

Magdalena Svensson

Mikaela Svensson

Handledare

Margrethe Brynolf

www.hkr.se

Hur är mitt barn på förskolan?

- en studie om i vilken utsträckning föräldrars förväntningar uppfylls under ett utvecklingssamtal

Abstract

I förskolan sker det dagliga möten mellan föräldrar och pedagoger där övergripande information om barnet utbyts. Utöver dessa dagliga möten ska föräldrarna enligt regeringen (Regeringens prop. 2004/05:11) erbjudas utvecklingssamtal en gång per termin. Det finns inga klara riktlinjer för hur ett utvecklingssamtal ska gå till, men syftet är att pedagoger och föräldrar för en gemensam dialog där en helhetsbild av barnet skapas. Syftet med den här undersökningen är att jämföra hur föräldrarnas förväntningar överensstämmer med det material som förskolorna använder som observations- och samtalsunderlag inför och under ett utvecklingssamtal.

En kvalitativ studie har genomförts genom att ett frågeformulär, en såkallad self-report, skickades ut till föräldrar på två olika förskolor i en medelstor kommun i södra Sverige. De insamlade self-reports jämfördes sedan med tre olika samtalsunderlag som används inför eller vid utvecklingssamtal inom förskolor i samma kommun. Resultatet visar att föräldrarna vill få information om sina barns utveckling, sociala samspel, förskoleverksamhet samt huruvida deras barn är i behov av stöd. Samtalsunderlagen uppfyller till viss del föräldrarnas förväntningar, samtidigt som studien visar att underlagen har vissa brister.

Ämnesord:

Förskola, Föräldrar, Pedagoger, Samtalsunderlag, Utvecklingssamtal

Förord

Ett stort tack till alla föräldrar som har tagit sig tid till att bidra med sina svar till vår undersökning. Utan er hade vi inte haft möjlighet att göra den undersökning som resulterat i denna uppsats.

Vi vill även särskilt tacka vår handledare, Margrethe Brynolf, för det stöd och den hjälp vi fått under resans gång.

Sist men inte minst vill vi tacka våra familjer och vänner för att de stått ut med oss under denna tid och allt det stöd ni gett oss.

Kristianstad, 2009

Magdalena Svensson och Mikaela Svensson

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund.....	4
1.1. Syfte.....	4
1.2. Problemformulering.....	5
1.3. Begreppsdefinition.....	5
1.4. Nyttan – För vem?.....	6
2. Litteraturgenomgång.....	7
2.1. Utvecklingssamtal.....	7
2.2. Förberedelser.....	8
2.3. Samverkan mellan föräldrar och pedagog.....	9
2.3.1. Föräldrars inflytande.....	10
2.4. Negativa faktorer.....	10
2.5. Samtalsunderlag.....	11
2.5 Teoretisk utgångspunkt.....	12
3. Metod.....	14
3.1. Forskningsmetod.....	14
3.2. Urval och genomförande.....	14
3.3. Beskrivning av valda samtalsunderlag.....	15
3.4. Bearbetning.....	16
3.5. Etiska överväganden.....	17
3.6. Validitet och reliabilitet.....	17
4. Resultat och analys.....	19
4.1. Utveckling.....	19
4.1.1. Jämförelse med samtalsunderlagen.....	20
4.2. Socialt samspel.....	20
4.2.1. Jämförelse med samtalsunderlagen.....	22
4.3. Förskoleverksamheten.....	22
4.3.1 Jämförelse med samtalsunderlagen.....	23
4.4. Behov av stöd.....	23
4.4.1. Jämförelse med samtalsunderlagen.....	24
4.5. Sammanställning av samtalsunderlagen.....	24
4.6. Slutsatser till resultatet.....	25
5. Diskussion.....	27
5.1. Resultatdiskussion.....	27
5.2. Metoddiskussion.....	31
6. Sammanfattning.....	32
6.1. Förslag till vidare forskning.....	32
Referenslista.....	33
Bilaga 1.....	35

1. Inledning och bakgrund

I förskolan sker det dagliga möten mellan föräldrar och pedagoger där övergripande information om barnet utbyts. Utöver dessa dagliga möten ska föräldrarna enligt regeringen (Regeringens prop. 2004/05:11) erbjudas utvecklingssamtal en gång per termin. Det finns inga klara riktlinjer för hur ett utvecklingssamtal ska gå tillväga men syftet är att pedagoger och föräldrar för en gemensam dialog där en helhetsbild av barnet skapas. Utvecklingssamtal innefattar inte bara att pedagoger förmedlar information om barnet, utan samtalet ska också leda till en gemensam plan för barnets fortsatta utveckling (Jancke & Klang-Mattsson, 1996).

Intresset för vidare forskning kring utvecklingssamtal har väckts under lärarutbildningen, då problematiken med att barn i förskolan blir bedömda har lyfts fram. Detta strider dock mot förskolans läroplan (Utbildningsdepartementet, 1998) eftersom förskolan inte har några uppnåendemål på liknande sätt som skolan har. I det allmänna utbildningsområdet under lärarutbildningen har C-uppsatsen *Mötas eller mätas* (Bertilsson & Åberg, 2004) diskuterats. Författarna undersökte då individuella utvecklingsplaner och det framkom att det handlade mer om att mäta och bedöma barnen, än om att se varje enskilt barns förmågor. Information om hur ett professionellt utvecklingssamtal genomförs anses ha varit bristfällig under lärarutbildningen, detta har lett till ett intresse för att i framtiden kunna genomföra ett bra utvecklingssamtal.

1.1. Syfte

Syftet med den här undersökningen är att jämföra hur föräldrarnas förväntningar på ett utvecklingssamtal överensstämmer med det material som förskolorna använder som observations- och samtalsunderlag inför och under ett utvecklingssamtal.

1.2. Problemformulering

Den slutgiltiga problemformuleringen har utformats efter insamlad data samt efter att ha tagit del av relevant litteratur. Problemformuleringen lyder:

- Uppfyller de samtalsunderlag som finns på förskolorna föräldrarnas förväntningar på vad som ska tas upp under ett utvecklingssamtal?

1.3. Begreppsdefinition

- Med begreppet föräldrar menar vi de som står som barnens vårdnadshavare.
- Då vi nämner ordet samtalsunderlag i uppsatsen menar vi de material som pedagogerna använder sig av vid ett utvecklingssamtal. Sådana underlag finns på de flesta förskolor och är antingen utarbetade av förskolans egna pedagoger, eller använder de färdiga material från exempelvis böcker. Dessa kan bestå av intervjufrågor till barnen, frågeformulär till föräldrarna, observationsschema eller liknande.
- Med begreppet pedagoger menar vi såväl förskollärare som barnskötare.
- Individuell utvecklingsplan (även ofta förkortad som IUP) är en framåtsyftande plan för att vidareutveckla barnet. Det kan lätt bli missförstånd vad gäller individuella utvecklingsplaner då vi under den verksamhetsförlagda delen av vår utbildning upplevt att flera verksamma pedagoger även benämner sitt samtalsunderlag som IUP. Detta trots att en individuell utvecklingsplan ska skrivas gemensamt av en pedagog och barnets föräldrar under ett utvecklingssamtal.

1.4. Nytt – För vem?

Denna uppsats vänder sig till såväl lärarstudenter som yrkesverksamma lärare i förskolan. Förhoppningsvis kan undersökningens resultat uppmuntra pedagoger till att själva undersöka föräldrarnas förväntningar på sina respektive förskolor. Detta för att de sedan ska kunna utveckla samtalsunderlag för utvecklingssamtal som stämmer överens med föräldrarnas förväntningar på just deras förskola.

2. Litteraturgenomgång

Det här kapitlet tar upp tidigare forskning gjord kring utvecklingssamtal och med relevans för undersökningens syfte.

2.1. Utvecklingssamtal

Utvecklingssamtal är ett samtal som skiljer sig från de vardagliga samtalen, vilka oftast sker vid lämning och hämtning av barnet. Ett utvecklingssamtal är en dialog mellan pedagog och föräldrar, som ska leda till en vidare utveckling av barnets förmågor. Utvecklingssamtalet har som mål att synliggöra och främja barnets utveckling, samtidigt som det förs en dialog där kunskapen om barnet fördjupas i samtalet mellan pedagoger och föräldrar (Jancke och Klang-Mattsson, 1996). Även Markström (2006) menar att utvecklingssamtalet ska vara en dialog där pedagog och föräldrar strävar efter att skapa en helhetsbild av barnet, genom att delge varandra information om barnet, såväl från förskolesituationer som från hemsituationer.

Utöver de dagliga samtalen som sker på förskolan ska det enligt regeringen (Regeringens prop. 2004:05/11) hållas särskilda utvecklingssamtal mellan barnets föräldrar och en pedagog minst en gång per termin.

Utöver fortlöpande samtal vid dagliga möten samt mer organiserade föräldraaktiviteter i förskolan, bör personal och barnets vårdnadshavare minst en gång varje halvår genomföra ett samtal om barnets utveckling och lärande både i och utanför förskolan (utvecklingssamtal). Förskolans lärare bör ha det övergripande ansvaret för utvecklingssamtalets genomförande.

(Regeringens prop. 2004/05:11, s.62)

Jancke och Klang-Mattsson (1996) förklarar att de samtal pedagoger hade med barnets föräldrar benämndes tidigare som föräldrarsamtal eller kvartssamtal. Dessa innebar att pedagogen gav kort information om hur barnet fungerade på förskolan och hur de såg på barnets utveckling. Det fortsatta arbetet med barnets utveckling involverade inte föräldrarna utan stannade mellan pedagogerna. Jancke och Klang-Mattsson (1996) menar att både föräldrarna och pedagogerna bör ge sin syn på barnet och dess utveckling under ett

utvecklingssamtal. Pedagogen kan därefter presentera förslag till vidare arbete, detta diskuteras gemensamt mellan pedagog och föräldrar, för att sedan komma fram till hur båda parter kan arbeta vidare. Därefter skrivs en utvecklingsplan som sedan följs upp vid nästa utvecklingssamtal (a.a.).

2.2. Förberedelser

Olika förberedelser behöver göras inför ett utvecklingssamtal så som att observera barnen och genomföra intervjuer med dem. Markström (2006) menar att det insamlade materialet sedan får ligga till grund för diskussioner i arbetslaget för att skapa en så komplett bild som möjligt av varje enskilt barn. Detta poängterar även Steinberg (2008) som menar att det är av stor vikt att dessa observationer och reflektioner kring varje barn sker kontinuerligt under hela året. Vidare menar både Steinberg (2008) och Jancke och Klang-Mattsson (1996) att pedagoger bör ha utformat vilka områden de ska ha i åtanke då de utför observationerna. Dessa områden kan vara barns sociala samspel, emotionell- och kognitiv utveckling, språk- och motorikutveckling, grundfärdigheter samt övriga områden som pedagoger anser vara av stor vikt. Det är även viktigt att förbereda och ge föräldrarna frågor i förväg som de kan diskutera tillsammans inför utvecklingssamtalet (a.a.). Markström (2006) anser även att det är en fördel att plocka fram diverse alster ur barnets portfolio för att kunna visa föräldrarna under utvecklingssamtalet. Krok (2003) menar att portfolion är till för att synliggöra barnets lärande och att det är pedagogen som har huvudansvaret för valet av portfolions uppbyggnad. Innehållet ger även barnet tillfälle till reflektion över dennes tidigare alster. På förskolor förekommer portfolio, vilket är en form av dokumentation, som innehåller diverse alster av barnen som pedagogerna valt ut, ofta tillsammans med barnen, samt även lekobservationer och fotodokumentation. Portfolion är ett uppskattat sätt att samla dokumentation på och genom vilken föräldrarna får en bättre inblick i sina barns lek, utveckling och lärande. Detta arbetssätt uppmuntrar även till dialog mellan såväl föräldrar och pedagoger som det enskilda barnet (a.a.).

Det är inte enbart viktigt att förbereda vad som ska sägas under utvecklingssamtalet, utan den fysiska miljön spelar också en viktig roll menar Steinberg (2008). Författaren betonar vikten av att använda ett enskilt rum utan störningsmoment. Finns till exempel telefon, fax eller

dator måste dessa vara avstängda för att inte utgöra ett moment som kan avbryta samtalet, likaså om samtalet sker i ett rum där övrig personal på förskolan behöver passera. En annan aspekt att tänka på, enligt Steinberg (2008), är att fundera på placeringen av sittplatser. Att som pedagog sitta mittemot föräldrarna kan upplevas utpekande, och därför är det bättre att placering blir snett emot varandra. Detta för att kunna titta bort och ge tillfälle till reflektion och eftertanke. För att minska spänningen och osäkerheten kan det även vara en fördel att bjuda på fika.

2.3. Samverkan mellan föräldrar och pedagog

Läroplanen för förskolan (Utbildningsdepartementet, 1998) tar som en riktlinje upp att de som arbetar i förskolan ska visa respekt för samt skapa en tillitsfull relation till barnens föräldrar. Fortlöpande samtal med barnens föräldrar ska ske angående barnens trivsel, utveckling och lärande såväl hemma som på förskolan. Steinberg (2008) betonar vikten av att skapa en god relation till föräldrarna. Med detta menar författaren att pedagogen i sin yrkesroll ska framhålla sig som trovärdig, pålitlig och ambitiös i kontakten med föräldrarna. Det är av stor vikt att ta tillvara på de dagliga mötena med föräldrarna, i vilka det inte behövs någon längre stund för att kunna ge uppmuntran och stöd samt förmedla en känsla av empati (a.a.). Detta styrks av Markström (2006) som menar att det är av stor vikt att ta tillvara på de dagliga mötena mellan föräldrar och pedagoger, som sker i samband med lämning och hämtning, eftersom det ofta är då som förtroendefulla relationer skapas. Även Juul och Jensen (2003) styrker detta och betonar att förtroendefulla relationer är en av de viktigaste faktorerna för ett bra och givande samtal. Investerar pedagogen tid i dessa dagliga samtal, blir de svårare samtalen som ibland kan behöva hållas med föräldrarna, inte lika komplexa. Med svåra samtal menas de samtal där informationen kan upplevas obehaglig av föräldrarna eller av pedagogen. Denna information kan bestå av personalens oro för att vissa av barnets olika utvecklingsområden inte utvecklas som det förväntas inom psykiska, sociala, intellektuella och fysiska utveckling (a.a.). Jancke och Klang-Mattsson (1996) menar att svåra samtal även innefattar att pedagogen kan uppleva obehag då föräldrar framför kritik eller ifrågasätter pedagogens arbetssätt.

I Skolverkets Allmänna råd (2005) står det att pedagoger ska ha ett nära och förtroendefullt samarbete med föräldrarna. Föräldrarna ska ha möjlighet att vara delaktiga för att på så vis påverka förskolans verksamhet. Relationen mellan pedagoger och föräldrar ska bygga på respekt, öppenhet och ömsesidighet, vilket oftast leder till ett gott samarbete. För att stärka detta samarbete ska regelbundna samtal ske om bland annat barnets trivsel och utveckling. *Läroplanen för förskolan* (Utbildningsdepartementet, 1998) betonar vikten av att pedagoger ska komplettera föräldrarna i syfte att skapa goda förutsättningar för varje enskilt barn så att denne kan utvecklas efter sina förmågor. Pedagogerna ska fungera som ett stöd till föräldrarna i barnens uppfostran och utveckling (Skolverket, 2005).

2.3.1. Föräldrars inflytande

Statens offentliga utredningar (SOU Ds 2003:46) har undersökt huruvida föräldrarnas inflytande har förändrats. Utredningen visar att föräldrarnas inflytande har ökat sedan förskolans framfart tog vid på 1970-talet. Särskilt nöjda upplever föräldrarna sig vara med att få information om sitt barn genom bra utvecklingssamtal, där pedagogen tar sig tid till att lyssna på föräldrarnas frågor. Föräldrarna vill bland annat ha inflytande över sitt barns möjlighet till stöd, möjlighet att kunna välja vilken förskola deras barn ska gå på, möjlighet till utformning av förskolans miljö samt de normer och regler som ska gälla i verksamheten (a.a.).

2.4. Negativa faktorer

Gars (2006) påpekar problematiken med att ett utvecklingssamtal kan upplevas negativt av föräldrar på så sätt att det fokuserar på brister hos barnet och att något behöver förändras och förbättras. I *Läroplanen för förskolan* (Utbildningsdepartementet, 1998) finns det inga mål att uppnå och det framgår tydligt att barns prestationer inte ska bedömas. Gars (2006) menar ändå att barn blir granskade och bedömda under ett utvecklingssamtal. Detta styrks av Skolverket (2008) som menar att barns prestationer i större utsträckning tenderar att bedömas i samband med IUP och utvecklingssamtal. Beslutet att införa individuella utvecklingsplaner har genomförts i hälften av landets kommuner och detta är något som pedagoger visat sig

negativa till då barns prestationer riskerar att bedömas, vilket i sin tur strider mot förskolans läroplan (Utbildningsdepartementet, 1998). Gars (2007) synliggör problematiken, då författaren menar att utvecklingssamtalens avsikt inte är att bedöma det enskilda barnet, vilket det ändå har visat sig göra i och med detaljerade granskningar och utvärderingar. Även i en studie gjord av Markström (2006) framkommer det att barnet ofta jämförs och blir bedömt.

Utvecklingssamtalet används som en *examination* av barnet där barnet jämförs både med sig själv, syskon och de andra barnen i förskolan. Jämförelser används ofta i sammanhang där det görs bedömningar av olika slag. I flera fall jämförs det aktuella barnet med det som skulle kunna betecknas som ett normalt eller idealt utvecklat genomsnittsbarn, som följer utvecklingskurvor eller ideal om hur barn ska vara.

(Markström 2006, s.60-61)

2.5. *Samtalsunderlag*

I Markströms (2006) studie framkommer det att utvecklingssamtal ofta utgår ifrån ett samtalsunderlag innehållande intervjufrågor till barn, frågeformulär till föräldrar eller liknande. Det kan även ingå ett observationsschema som tar upp barns olika utvecklingsområden. Även Gars (2006) framhåller att samtalsunderlag används vid utvecklingssamtal och jämför då upplägget med checklistor eller punkter. Sådana checklistor förekommer på de flesta förskolor och de kan vara utarbetade av pedagoger själva eller hämtade från böcker eller från internet. Samtalsunderlag bidrar till att ge en tydlig bild av barnet och det hjälper pedagogerna att inte utelämna någon information till föräldrar vid utvecklingssamtalet. I Gars (2006) undersökning framhäver dock pedagoger att det kan finnas nackdelar med att använda checklistor

"Genom listan får vi med allt. Vi glömmer inget." Nackdelen är att "det kan bli tjatigt för de föräldrar som gått här många år".

(Gars, 2006 s.106)

Checklistorna som Gars (2006) hänvisar till har fokus på vardagen i förskolan, där rutiner såsom matsituationer, samlingar och barns lek står i fokus. En annan del som är i fokus i samtalsunderlagen, är barns olika förmågor samt barns sociala-, språkliga- och motoriska utveckling.

2.5 Teoretisk utgångspunkt

Uppsatsen kommer att utgå från två olika teorier, Vygotskijs utvecklingsteori och Piagets stadieteori. Dessa två teorier har valts eftersom de har väldigt olika syn på människors utveckling och lärande. Båda betonar dock betydelsen av människors samspel med omgivningen. I förskolan är det en förutsättning för ett lyckat utvecklingssamtal att det finns ett fungerande samspel mellan föräldrar och pedagog.

2.5.1. Vygotskijs utvecklingsteori

Vygotskij (se Bråten, 1998) menar att barn utvecklas i sociala sammanhang, lärande sker i kontextuella sammanhang, det vill säga ett barns utveckling och lärande påverkas av dess omgivning. Barns utveckling sker först i ett socialt sammanhang och därefter bearbetas kunskapen av barnet för att slutligen införlivas med barnet och bli individuell. Med begreppet, den närmaste utvecklingszonen, menar Vygotskij (se Bråten, 1998) den nivå som ligger inom räckhåll för barnet och som kan nås under vissa omständigheter. I den närmaste utvecklingszonen får samarbete och samspel med en mer kompetent person en avgörande betydelse. Det är genom samarbete och i samspel med vuxna eller med andra barn som barnet kan prestera mer än det klarar på egen hand, alltså det barnet kan göra med någon annan idag kan barnet göra ensam imorgon (a.a.).

Om utvecklingssamtal ses utifrån Vygotskijs (se Bråten, 1998) utvecklingsteori, där lärande sker i samspel med andra, blir följderna att en fungerande dialog mellan föräldrar och pedagogen är av stor vikt under ett utvecklingssamtal. En gemensam bild av barnet ska framställas och därmed är båda parter beroende av varandra då ett samspel mellan föräldrar och pedagog sker. Sett utifrån Vygotskijs (se Bråten, 1998) utvecklingsteori blir följderna att kompetensen av barnet ökar då föräldrar och pedagoger utbyter information och därmed når den närmaste utvecklingszonen, vilket leder till att utvecklingssamtalet blir så givande som möjligt för inblandade parter.

2.5.2. Piagets stadieteori

Piaget (se Askland & Sataøen, 2000) utformade en stadieteori som utgår ifrån biologisk mognad, där ordningsföljden för stadierna är konstant, vilket innebär att utvecklingen är bestämd. Utifrån detta synsätt ska barnet inte kunna komma vidare i sin utveckling förrän det föregående stadiet är uppfyllt. Piagets stadieteori är indelad i fyra stadier; 0-2 år det sensomotoriska stadiet, 2-7 år det pre-operationella stadiet, 7-11 år det konkret-operationella stadiet samt från 11 årsåldern det formellt-operationella stadiet. Piaget menar att utveckling leder till lärande genom att barnet först lär sig själv och sedan utvecklar förståelse för sin omvärld. Lärande sker när barnet får uppleva och undersöka omvärlden på egen hand eller tillsammans med andra barn (a.a.).

Samtalsunderlag som används inför och under utvecklingssamtal verkar ibland vara uppbyggda på Piagets (se Askland & Sataøen, 2000) olika stadier. Följden blir då att dialogen, under utvecklingssamtalet, fokuserar på det som anses ingå i det för barnet aktuella stadiet. Det gör att barnet granskas utifrån vilken ålder barnet har, och fokus hamnar då på det som anses vara normalt inom det specifika stadiet. Samtalet förlorar då fokus på barnets utveckling och fokuserar istället mer på eventuella avvikelser från det som anses vara normalt för barnet.

3. Metod

Det här kapitlet beskriver vilken forskningsmetod som använts i undersökningen. Urval och bearbetning av det insamlade materialet beskrivs samt vilka etiska överväganden som har beaktats.

3.1. Forskningsmetod

Kvantitativ forskning innebär att forskaren fastställer mängden av ett fenomen och vilka generella samband som påverkar fenomenet. Kvalitativ forskning innebär däremot att forskaren försöker klargöra ett fenomenens egenskaper eller karaktär, vilket innebär att en sådan studie går mer på djupet (Widerberg, 2002).

Undersökningen utgår ifrån en kvalitativ metod eftersom uppsatsens fokus är ta reda på vad föräldrar upplever som viktig information att få vid ett utvecklingssamtal i förskolan. Det är inget generaliserbart resultat som studien visar, utan mer en bild av en grupp människors sätt att se på, i det här fallet, utvecklingssamtalet. Först fanns intervjuer i åtanke som metod, men på grund av tidsaspekten det skulle ta att dels genomföra och därefter transkribera ett flertal intervjuer, gjorde att self-reports sågs som ett bättre alternativ. Kihlström (2007) menar att self-report anses vara ett bra alternativ till intervjuer då även detta är en kvalitativ metod. En self-report innebär en skriven text, formulerad efter en frågeställning om det fenomen som är i fokus för undersökningen (Davidsson, 2007). Stor vikt bör läggas vid formulering av frågorna eftersom det inte finns någon möjlighet att ställa följdfrågor om svaret anses otillräckligt eller svårförståeligt. Self-report kan även ses som ett alternativ till intervju, då personen får gott om tid på sig att formulera sina svar utan att bli påverkad av intervjuaren (a.a.).

3.2. Urval och genomförande

Ett bekvämlighetsurval genomfördes, vilket innebär att en kommun i forskarens närhet valdes, ett val som framförallt gjordes med tanke på forskningens begränsade tid (Denscombe, 2000). Undersökningen genomfördes i en medelstor kommun i södra Sverige.

Totalt delades 64 stycken self-reports ut till föräldrar fördelade på två mindre förskolor, där vår verksamhetsförlagda utbildning genomfördes. Presentation av undersökningen gjordes under föräldramöte, på respektive förskola, detta för att föräldrarna skulle få förtroende för undersökningens syfte och öka deltagandet. Undersökningsspersonerna fick därefter ca tre veckor på sig att lämna in sina self-reports. Inga specifika krav ställdes på undersökningsspersonerna, eftersom det inte ansågs relevant för undersökningen (Davidsson, 2007). Av det totala antalet på 64 stycken utdelade self-reports återlämnades 35 stycken, fördelade enligt 17 respektive 18 stycken på de bägge förskolorna.

3.3. Beskrivning av valda samtalsunderlag

Insamlade self-reports jämförs i den här studien med tre olika samtalsunderlag som används inom förskolor i samma kommun som undersökningen gjordes i. Samtalsunderlag A och B är hämtade från samma förskolor där föräldrarna besvarade undersökningens self-reports. Därefter har ytterligare ett samtalsunderlag valts, samtalsunderlag C, för att ha ytterligare ett material att jämföra föräldrarnas förväntningar med. Ett bekvämlighetsval gjordes med samtalsunderlag C, eftersom detta material fanns tillgängligt hos forskarna, samt att upplägget av samtalsunderlaget skiljde sig från de övriga två, samtalsunderlag A och B.

Samtalsunderlag A är en översikt över barnets sociala och språkliga utveckling, som följer barnet genom förskolan och sedan vidare genom grundskolan. Samtalsunderlaget, som även kallas ”Stegen”, består av diverse trappsteg, där det finns olika punkter som beskriver vad pedagoger bör ha i åtanke vid barnobservationer, och för att barnet ska komma till nästa steg, måste föregående steg vara uppfyllt.

Samtalsunderlag A innefattas även av ett formulär med barnintervjufrågor samt ett formulär med frågor till föräldrarna att fundera över inför utvecklingssamtalet.

Samtalsunderlag B är uppdelat i fyra större avsnitt; emotionell-, motorisk-, språklig- och social utveckling. Inom dessa fyra avsnitt finns frågor om hur barnet fungerar inom de olika utvecklingsområdena.

Samtalsunderlag C är uppdelat i sex huvudrubriker;

- Vad gör jag?
- Vem är jag med?
- Vad lär jag?
- Mer om mig
- Att tänka på!
- Det här är jag!

Inom dessa sex huvudrubriker finns övergripande frågor som kan användas både vid observation och vid intervju med barnet. Föräldrarna får inför utvecklingssamtalet ett frågeformulär där de ska fylla i eventuella frågor och funderingar. Detta formulär lämnas till berörd pedagog innan samtalet, så att pedagogen i fråga får möjlighet att göra observationer utifrån de frågor och funderingar som barnets föräldrar hade.

3.4. Bearbetning

Ett sätt att bearbeta och analysera self-reports på är enligt Giorgis (se Bachelor & Joshi 1993) analysmodell. Själva undersökningen utgår ifrån de fem steg som Giorgis analysmodell består av.

Steg 1: forskaren läser igenom det insamlade materialet och skapar sig en helhetsuppfattning.

Steg 2: forskaren delar upp materialet i mindre enheter bestående av korta citat.

Steg 3: forskaren sorterar citat, och de som anses överflödiga för undersökningen tas bort.

Steg 4: forskaren kategoriserar enheterna och analyserar med hjälp av de teoretiska utgångspunkter som forskaren valt att utgå ifrån, för att kunna finna kärnan i de olika texterna.

Steg 5: forskaren sammanställer resultatet.

Föräldrarnas svar har bearbetats enligt ovanstående modell, vilket studiens kategorisering visar.

3.5. Etiska överväganden

Enligt Vetenskapsrådet (2002) bör fyra etiska huvudkrav beaktas inför en empirisk studie; informations-, samtyckes-, konfidentialitets- och nyttjandekravet.

- Informationskravet innebär att forskaren ska informera deltagarna vad syftet med undersökningen är.
- Samtyckeskravet innebär att deltagande i undersökningen är frivillig.
- Konfidentialitetskravet innebär att deltagarnas identitet ska skyddas, samt att allt material ska behandlas konfidentiellt.
- Nyttjandekravet innebär att allt insamlat material enbart kommer att användas för den forskning som forskaren genomför.

I undersökningen gavs all skriftlig information om undersökningen till föräldrarna via ett försättsblad (se bilaga 1). Försättsbladet hade även som uppgift att behandla föräldrarnas svar konfidentiellt, samt skapa en trygghetskänsla för att de inte skulle behöva känna sig utlämnade. Därmed uppfylldes vetenskapsrådets etiska huvudkrav i denna undersökning.

3.6. Validitet och reliabilitet

Målsättningen för en forskare är att uppnå så hög validitet och reliabilitet som möjligt. Med validitet menas att forskaren verkligen mäter det objekt som är väsentligt utifrån undersökningens syfte, vilket i den här uppsatsen är föräldrarnas uppfattning om vad de vill ska tas upp på utvecklingssamtalen. Reliabiliteten innebär att forskaren har utfört och granskat undersökningen på ett tillförlitligt sätt, vilket innebär att någon utomstående ska kunna tolka det insamlade materialet och komma fram till liknande slutsatser som de forskarna gjort (Alexandersson, 1994).

Hög validitet har i undersökningen eftersträvat och uppnåtts på så sätt att när frågeställningarna till de utdelade self-reports utformades, fanns undersökningens syfte i åtanke. Validiteten styrktes även eftersom att ett försättsblad, med information om undersökningen, gavs till undersökningsspersonerna (Alexandersson, 1994).

För att i undersökningen uppnå så hög reliabilitet som möjligt, lästes och tolkades det insamlade materialet först enskilt och därefter tillsammans för att slutligen komma fram till en gemensam tolkning.

I en kvalitativ undersökning är det svårt att upprätthålla reliabiliteten, då djupgående svar är svåra att upprepa vid en ny undersökning, med nya undersökningspersoner eftersom att svaren bygger på deras egna åsikter och inte är standardiserade. Det är olika från person till person hur en fråga eller ett problem uppfattas, eftersom alla människor har olika erfarenheter med sig, vilket betonas av Marton (se Kihlström, 2007). Ett problem kan därför inte studeras avskiljt från sin omgivning, eftersom problemet i sig är beroende av de berörda personerna samt av situationen i sig.

4. Resultat och analys

Vid bearbetningen av det insamlade materialet framkom det att svaren kunde kategoriseras i fyra större grupper, under följande rubriker:

- utveckling,
- socialt samspel,
- förskoleverksamhet,
- behov av stöd.

De fyra grupperna överlappar ibland varandra, men har huvudsakligen bedömts tillhöra en kategori och kommer att redovisas under ovannämnda kategorier. Resultatet och analysen vävs samman och kommer bitvis att exemplifieras med citat från de 35 self-reports som samlats in.

4.1. Utveckling

Det som en majoritet av föräldrarna tagit upp i undersökningen är att de vill få information om hur deras barn utvecklas.

Jag vill veta hur mitt barn utvecklats både kunskapsmässigt och socialt samt hur förskolan och hemmet tillsammans bäst arbetar för att främja mitt barns fortsatta utveckling.

Hur mitt barn ligger till utvecklingsmässigt

Hur barnen har utvecklats, om dom gjort några framsteg.

Andra utvecklingsområden som nämns i de insamlade self-reports från föräldrarna var barnens motoriska- och språkliga utveckling, samt hur barnet utvecklats i sin lek. Föräldrarna vill också höra vilka andra framsteg deras barn gjort. Föräldrarna har då två olika fokus; antingen vill de veta hur deras barn utvecklats sedan de började på förskolan eller sedan det senaste utvecklingssamtalet de deltog i.

Föräldrarnas intresse för sitt barns utveckling vill de gärna få bekräftat, bland annat vill de att pedagogen ska kunna visa upp en eventuell utvecklingsstege, samt diverse dokumentation för att på så vis synliggöra barnets utveckling.

Att man även visar genom bilder tex pärmen och ”stegen”.

Saknade dokumentation som t.ex foto, portfolio, lekar, teckningar m.m.

4.1.1. Jämförelse med samtalsunderlagen

De tre samtalsunderlagen som studerats tar upp barnets utveckling, dock med olika fokus. Samtalsunderlag A fokuserar på den sociala och språkliga utvecklingen medan samtalsunderlag C är vag i sin formulering, då endast en fråga behandlar barnets utveckling. Samtalsunderlag B är konkret och tydlig och fokuserar på de fyra stora utvecklingsområdena; emotionell-, motorisk-, social- samt språklig utveckling.

”Stegen”, som en av föräldrarna refererar till, finns med i samtalsunderlag A (se 3.3. Beskrivning av valda samtalsunderlag) och är en översikt över barnets sociala och språkliga utveckling. Denna stege följer barnet genom förskolan och sedan vidare genom grundskolan. ”Stegen” består av diverse trappsteg, och för att barnet ska komma till nästa steg, måste föregående steg vara uppfyllt. Enligt denna modell kan dock barn i förskoleåldern endast uppnå ett visst antal steg på grund av barnets ålder, vilket på den här ”stegen” motsvarar de två första stegen i en social utveckling.

4.2. Socialt samspel

Att barnens sociala samspel med andra barn och vuxna fungerar, är av stor vikt för föräldrarna, ty mer än hälften av dem vill veta hur deras barn fungerar i grupp.

Hur mina barn fungerar socialt. (bemötande, kompisar, samarbete i grupp etc)

Hur hon fungerar i grupp, vilka hon fungerar med.

Mest intressant – att ens barn funkar i gruppen (får vara med – status). Socialt.

De flesta föräldrarna vill också veta vilka kamrater barnen har och hur dessa kamratkontakter fungerar. Även kontakter med andra i förskolan visar föräldrarna intresse för.

Hur hon betar sig gentemot kamrater o fröknar.

Hur barnet leker med kompisar, att barnet har kompisar, vilka är kompisarna.

Leken har också stor betydelse för föräldrarna och tas upp i samband med kamratkontakterna. Hälften av föräldrarna vill veta hur barnen leker, vad de tycker om att leka med och med vem barnet leker.

Hur hon leker, vilka hon tyr sig till.

Vad hon tycker om att leka med, göra.

Hur dom leker och funkar med dom andra barnen.

Vikten av att det finns en förtroendefull relation mellan föräldrar och pedagoger poängteras av flertalet föräldrar. Vid en förtroendefull relation anses det bli lättare att kunna vara öppen och mer mottaglig för konstruktiv kritik. Även formen på samtalet reflekterade föräldrarna över, där ett avskilt rum framhäver känslan av förtroende.

Hur öppen, ärlig och mottaglig både jag som förälder är och förskoleläraren. Att båda är beredda på att ge och ta feedback.

Det är viktigt att personalen och föräldrarna pratar med varandra varje dag. Öppen kommunikation.

Jag upplevde det som mycket positivt . Känns att personalen verkligen har koll på mitt barn. Bra att personalen hjälps åt att förbereda samtalet. Skönt med formen – ovanvåningen med kaffe och kaka.

4.2.1. Jämförelse med samtalsunderlagen

Hur det sociala samspelet fungerar mellan deras barn och de andra barnen i gruppen, är av stor vikt för föräldrarna. Samtliga samtalsunderlag tar upp det sociala samspelet, både när det gäller barn- och vuxenrelationer, och hur barnet fungerar i liten/stor grupp, samt vilka kamrater barnet har. Samtalsunderlag C har fler punkter som berör det sociala samspelet, vilket gör den mer konkret och tydlig än de övriga två samtalsunderlagen.

En annan viktig del, som föräldrarna vill få information om, är *vad* och *hur* barnen leker, vilket också tas upp i samtliga samtalsunderlag. I samtalsunderlag A berörs leken med endast en fråga, vilket blir en vag framställning för föräldrarna. Leken berörs mer i de övriga två samtalsunderlagen, men C har fler punkter som berör barns samspel i leksituationer, vilket ger den en tydligare och mer konkret framställning än B.

4.3. Förskoleverksamheten

Föräldrarna lägger stor vikt vid att få veta mer om hur verksamheten som deras barn vistas i fungerar. Framförallt poängterar de att de vill veta mer om hur verksamhetens vardag är upplagd, vilka rutiner som förekommer, samt vilka olika aktiviteter som barnen har möjligheter att delta i. Föräldrarna vill även veta mer om hur deras barn trivs i den förskolemiljö som erbjuds.

Hur går det för mina barn? Rent allmänt men även i interaktionen med andra barn och fröknar. Äta, sova osv.

Hur barnet verkar trivas.

Hur mitt barn fungerar i olika sammanhang som lek, matsituation, ped. und.

Ett fåtal föräldrar visar intresse för den pedagogiska verksamheten och vill veta mer om vad pedagogerna gör med barnen under terminen. En intresserar sig särskilt för om förskolan utgår från något specifikt tema.

Vi vill även veta vad man aktivt gör pedagogiskt, både för barnet och för gruppen.

Om det finns något ”tema” under terminen som samlingarna kretsar runt.

Flera föräldrar upplever det positivt när de får ta del av förskolepersonalens samlade uppfattning av barnet och hur en dag på förskolan kan se ut.

All info om barnet i en annan miljö är positivt.

Informativt. En bild av hur mitt barn är på förskolan.

Att jag fick veta lite mer om hur en ”dagisdag” ser ut för mitt barn, vad han brukar göra för saker.

4.3.1 Jämförelse med samtalsunderlagen

Intresset för att få veta mer om hur verksamheten är uppbyggd, är stort från föräldrarnas sida. En generell genomgång av hur förskolans vardag ser ut, med rutiner och aktiviteter, saknas i samtalsunderlagen. Samtliga tar dock upp hur just barnet fungerar i olika vardagssituationer.

Endast till viss del uppfyller samtalsunderlag A och B föräldrarnas förväntningar om barnets trivsel. Hur barnet trivs och om det verkar tryggt på förskolan förekommer i samtalsunderlagen med enbart ett fåtal punkter, vilket gör att föräldrarnas förväntningar skulle kunna uppfyllas ytterligare.

4.4. Behov av stöd

Om det är något som gör att barnet är i behov av särskilt stöd eller om det är något som avviker från det ”normala”, menar föräldrarna att de vill veta detta under ett utvecklingssamtal.

Om barnet är i behov av något särskilt stöd.

Om det är något som förskolepersonalen anser avviker från det ”normala”.

Föräldrarna vill även veta hur pedagogerna arbetar för att stödja just deras barns utveckling, och därmed få tips och idéer om hur de kan göra hemma för att träna mer tillsammans med sitt barn och för att således hjälpa denne att utvecklas.

Hur jag som förälder kan hjälpa mitt barn [...] Vi arbetar trots allt mot samma mål!!

Hur man kan stötta barnet för att fortsätta utvecklas.

Några av föräldrarna tänker då särskilt på de konfliktsituationer som de och barnet hamnar i. De vill då veta hur pedagoger handskas med konfliktsituationer på förskolan, så att föräldrarna kan göra likadant hemma.

4.4.1. Jämförelse med samtalsunderlagen

Endast samtalsunderlag B och C tar upp om barnet eventuellt är i behov av stöd. B har fokus på brister enbart inom den språkliga utvecklingen, medan däremot samtalsunderlag C har mer övergripande frågor om barnets eventuella behov av stöd, vilket gör detta underlag mer konkret och tydligt. Från flera föräldrar uttrycktes en önskan om att få veta vad de kan jobba med och tänka på där hemma. Detta behandlas endast i samtalsunderlag C där en punkt fokuserar på vad pedagogerna på förskolan ska arbeta vidare med för att främja barnets enskilda behov, samt en punkt som fokuserar på vad föräldrarna ska arbeta vidare med.

4.5. Sammanställning av samtalsunderlagen

I detta avsnitt presenteras en sammanställning av samtalsunderlagen för att ge en översikt över vad de tar upp i förhållande till föräldrarnas förväntningar. Rubrikerna *utveckling*, *socialt samspel*, *förskoleverksamheten* och *behov av stöd* representerar de fyra kategorierna som föräldrarnas svar delats in i.

Figur 1.

	Utveckling	Socialt samspel	Förskoleverksamheten	Behov av stöd
A	Till viss del. Endast social- och språklig utveckling.	Till viss del. Tar upp samspel med vuxna, och med barn samt samspel i grupp. Endast en punkt om leken.	Till viss del. Tar endast upp om trivsel.	Obefintlig. Tar inte upp någonting om behov av stöd.
B	Konkret och tydlig. Tar upp emotionell-, social-, motorisk- och språklig utveckling.	Till viss del. Tar upp samspel i leken, i kontakt med barn och vuxna samt i stora och små grupper.	Till viss del. Tar upp trivsel. Synliggör hur barnet fungerar i vardags- och rutinsituationer.	Vag. Tar upp om barnet har några behov av stöd inom den språkliga utvecklingen.
C	Vag. Endast en övergripande fråga.	Konkret och tydlig. Djupgående punkter om barnets samspel i leken, i kontakt med barn och vuxna samt i stora och små grupper.	Vag. Synliggör hur barnet fungerar i vardags- och rutinsituationer.	Konkret och tydlig. Tar upp barnets behov av stöd samt diskussionsfrågor om vad såväl föräldrarna som pedagogerna kan göra.

4.6. Slutsatser till resultatet

Efter kategoriseringen av föräldrarnas förväntningar är det rimligt att dra slutsatsen att föräldrarna är överens om vad de tycker ska tas upp under ett utvecklingssamtal. Föräldrarna vill få information om sitt barns utveckling inom de stora utvecklingsområdena; emotionell-, motorisk-, social-, samt språklig utveckling. De tre samtalsunderlag som har granskats uppfyller föräldrarnas förväntningar på så vis att alla tar upp barnets utveckling men med olika fokus: konkret och tydligt, vagt eller till viss del (se figur 1, sammanställning av samtalsunderlag).

En annan slutsats, som kan dras utifrån föräldrarnas svar, är att det sociala samspelet har stor betydelse. Föräldrarna fokuserar på hur barn fungerar i grupp och i relationer både med vuxna och med andra barn. Leken har visat sig vara av stort intresse för föräldrarna som vill veta hur

och vad barnen leker, samt med vem de leker. I det sociala samspelet tar föräldrarna även upp sin egen relation till pedagogerna, då de menar att det är lättare att vara öppen och ärlig mot varandra om det finns en förtroendefull relation. En av de slutsatser som kan dras är att samtliga samtalsunderlag till viss del uppfyller föräldrarnas förväntningar, eftersom alla tar upp punkter som berör det sociala samspelet.

Samtliga samtalsunderlag har en vag formulering om förskolans verksamhet. Föräldrarna är intresserade av att veta mer om de rutiner och aktiviteter som styr vardagen i förskolan, vilket inte tas upp i något av samtalsunderlagen. Föräldrarna uttrycker även en önskan om att få information om hur deras barn trivs på förskolan, vilket endast tas upp i två av samtalsunderlagen.

Samtliga tre samtalsunderlag uppfyller till viss del föräldrarnas förväntningar. Om en del punkter omformulerades och gjordes tydligare skulle de tre samtalsunderlagen kunna stämma in på fler av föräldrarnas förväntningar. Flera av punkterna är tolkningsbara, vilket innebär att en pedagog kan tolka punkten så att den uppfyller föräldrarnas förväntningar, medan en annan pedagog tolkar punkten på ett annat sätt så att den inte uppfyller förväntningarna. Vidare är det rimligt att dra slutsatsen att en del punkter riskerar att inte bli ifyllda i samtliga samtalsunderlag om barnet inte uppnått den berörda punkten. Detta kan tolkas som en brist hos barnet, eftersom det kan ge upphov till diskussion mellan pedagog och föräldrar. En slutsats att dra från detta, är att det är av stor vikt för föräldrarna att deras barns behov synliggörs, samt om eventuellt stöd behövs ska detta förmedlas i god tid. Föräldrarna vill få tips och idéer på hur de kan främja sitt barns utveckling likt det arbete som görs på förskolan.

5. Diskussion

I det här kapitlet förs en diskussion kring det resultat som framkommit i undersökningen. Den litteratur som tidigare tagits upp ligger till grund för diskussionen. Därefter följer en metoddiskussion där metoden som använts i undersökningen granskas kritiskt.

5.1. Resultatdiskussion

En majoritet av föräldrarna i undersökningen vill få information om hur deras barn har utvecklats och vi menar att det är en självklarhet att diskutera och synliggöra barns utveckling i ett utvecklingssamtal. Jancke och Klang-Mattsson (1996) framhåller att det primära målet med ett utvecklingssamtal är att synliggöra och främja barns utveckling i en dialog mellan pedagog och föräldrar. Därför anser vi att det är betydelsefullt för både pedagoger och föräldrar att ta tillvara på dels de dagliga samtalen, dels de utvecklingssamtal som erbjuds. Det är pedagogernas skyldighet att utöver de fortlöpande samtal som sker i dagliga möten, erbjuda föräldrarna ett utvecklingssamtal en gång varje halvår (Regeringens prop. 2004/05:11).

Ett utvecklingssamtal ska hjälpa pedagoger och föräldrar att skapa en helhetsbild av barnet genom att i en dialog delge varandra information om hur barnet är, såväl hemma som på förskolan. För att skapa en bild av hur barnet fungerar på förskolan poängterar Steinberg (2008) att det ska ske kontinuerliga observationer och reflektioner under hela året. När pedagogerna genomför dessa observationer måste de ha klart för sig vilka områden som ska observeras. Dessa områden kan vara barns sociala samspel, emotionell- och kognitiv utveckling eller andra områden som pedagoger anser vara av stor vikt (Jancke & Klang-Mattsson, 1996). De olika observationerna får sedan ligga till grund för att skapa en så komplett bild av varje enskilt barn som möjligt, vilket även Markström (2006) poängterar. Det insamlade materialet får ligga till grund för diskussioner i bland annat arbetslaget. De samtalsunderlag som används i vår undersökning har fokus på olika områden, och vi anser att de tre samtalsunderlagen är bra observationsunderlag, eftersom de är djupgående på sina specifika områden. Samtalsunderlag A har endast fokus på barns språkliga och sociala

utveckling. Samtalsunderlag B tar övergripande upp barns emotionella-, sociala-, motoriska- och språkliga utveckling medan samtalsunderlag C fokuserar mer på barns sociala samspel i leken, samt det sociala samspelet med andra barn och vuxna.

Steinberg (2008) är en av de författare som verkligen betonar vikten av att det skapas en förtroendefull relation mellan pedagog och föräldrar. Det är viktigt att investera tid i de dagliga samtalen, som sker på förskolan vid exempelvis lämning och hämtning, eftersom det är i vardagen som förtroendefulla relationer skapas menar Juul och Jensen (2003). Samtalsunderlagen tar inte upp någonting angående föräldrarnas relation med pedagoger, eftersom ett utvecklingssamtal endast ska handla om barnen och deras utveckling. Det är dock en förutsättning för ett lyckat samtal, att pedagoger och föräldrar har en förtroendefull relation i ett utvecklingssamtal, och därför menar vi att det är förståeligt att detta även poängteras av föräldrarna. De menar att det blir lättare att ha en öppen och ärlig dialog, om relationen är bra, vilket är en förutsättning för att båda parter ska vara mottagliga för konstruktiv kritik. Steinberg (2008) framhåller att det vid ett utvecklingssamtal är av stor vikt att tänka på hur samtalet läggs upp för att minska spänningen för båda parter. Detta upplever vi också är betydelsefullt, och föräldrarna i undersökningen framhäver att det blir ett mer avslappnat samtal om det till exempel bjuds på fika och samtalet hålls i ett avskilt rum.

Det sociala samspelet framhålls av föräldrarna som en viktig del i sina barns utveckling, eftersom de vill veta hur barnen fungerar tillsammans med andra på förskolan. Det är inte konstigt att detta framkommer, som en av de viktigaste faktorerna, enligt föräldrarna, då även vi, liksom Vygotskij (se Bråten, 1998), menar att barn lär i samspel med andra, såväl med barn som med vuxna. Det är i sociala sammanhang som lärande och utveckling sker. Vygotskij (se Bråten, 1998) framhåller att det som någon klarar tillsammans med andra idag, kan denne klara själv imorgon. Vi menar att det är viktigt att i samtalsunderlagen ha punkter som uppmuntrar till att observationer görs inför ett utvecklingssamtal. Detta för att kunna synliggöra för föräldrarna hur deras barns förmåga att kunna fungera i stora och små grupper är och hur den har utvecklats, samt i leksituationer med andra barn. De samtalsunderlag som används i undersökningen har alla tagit upp det sociala samspelet, men vi skulle vilja se fler punkter som berör denna aspekt, till exempel hur barns sociala samspel i leksituationer ser ut.

Föräldrarna visar också intresse för att få sitt barns utveckling tydligt visat för sig. En del har fått se en portfolio medan andra har saknat dokumentation som på ett mer konkret sätt visar

barnets utveckling. Portfolio är, enligt oss, ett bra sätt att synliggöra för föräldrarna vad som görs och vad som händer på förskolan. En portfolio är en form av dokumentation som kan innehålla observationer, foton samt diverse alster som barnen gjort (Krok, 2003). Det är pedagogerna som ensamma eller tillsammans med barnet, väljer ut innehållet eftersom det ska synliggöra och följa barnens utveckling under hela förskoletiden. Föräldrarna vill veta mer övergripande om vad som händer en vanlig dag på förskolan. Här ser vi fördelar med att ta med en portfolio till utvecklingssamtalet, eftersom pedagogerna här lätt och åskådligt, på ett konkret sätt, kan visa föräldrarna hur en dag på förskolan kan se ut. Vi ser den alltså som ett bra komplement till samtalsunderlaget där portfolion kan vara en bra utgångspunkt för dialog och diskussion, eftersom den med hjälp av bland annat fotodokumentation, beskriver vad de gör i förskolan.

Gars (2006) jämför upplägget av samtalsunderlag med checklistor, vilket finns på de flesta förskolor. Författaren menar att dessa checklistor ser till att pedagoger får en tydlig bild av varje enskilt barn och att ingen information utesluts för föräldrarna under ett utvecklingssamtal. När vi i vår undersökning jämförde samtalsunderlagen med föräldrarnas förväntningar, upptäcktes det att de bara till en viss del uppfyller det föräldrarna vill veta. Därmed menar vi att de checklistor som Gars (2006) hävdar hjälper pedagoger att inte utelämna någon information är grundade på vad pedagoger tror att föräldrarna vill veta under ett utvecklingssamtal. Vår undersökning bygger på det fenomenografiska synsättet som utgår från vilka uppfattningar människor har om sin omvärld. Marton (se Kihlström, 2007) menar att variation har stor betydelse då alla människor har olika erfarenheter och därför uppfattar en fråga eller ett problem olika. Vi anser att samtalsunderlagen ska vara ett levande dokument i ständig förändring, eftersom det ska uppfylla det föräldrarna vill veta. Därför menar vi att det är av stor vikt att förskolor med jämna mellanrum stämmer av vilka förväntningar föräldrarna har på ett utvecklingssamtal. Detta för att kunna välja eller utforma ett samtalsunderlag, som stämmer överrens med deras förväntningar, för att få ett så bra och givande utvecklingssamtal som möjligt, som är meningsfullt för alla parter.

”Stegen” (se 4.1.1.) i samtalsunderlag A, är enligt oss grundad på Piagets utvecklingsteori (se Askland & Sataøen, 2000), eftersom Piaget menar att barn inte kan komma vidare till nästa steg i utvecklingen förrän det föregående är uppnått. Vi menar att ”stegen” är uppbyggd på samma sätt, eftersom den består av diverse trappsteg där föregående steg måste vara uppfyllt för att kunna gå vidare i sin utveckling. ”Stegen” är även utformad efter barns ålder och

endast ett visst antal steg kan uppnås i förskolan. Detta menar vi bygger på Piagets utvecklingsstadier. Vi anser att samtalsunderlaget har bra punkter att utgå ifrån vid observationer av barnets språkliga- och sociala utveckling. Eftersom en del föräldrar vill ta del av denna utvecklingsstege, antar vi att de ser det som en fördel att få se trappstegen ifylld, då den ger en tydlig bild om deras barn uppnått det ”normala” för sin ålder. Vi anser dock att pedagoger ska bortse från att följa själva trappstegen, eftersom vi menar att alla barn inte utvecklas efter Piagets utvecklingsstadier.

I *Läroplanen för förskolan* (Utbildningsdepartementet, 1998) finns det inga mål att uppnå och det framgår tydligt att barns prestationer inte ska bedömas, men ändå vill en del föräldrar i vår undersökning veta om det är något hos deras barn som avviker från det ”normala”. Vi antar att föräldrarna vill försäkra sig om att deras barn får det stöd de är i behov av, samt om det är något de kan träna mer på hemma. Vi menar att samtalsunderlagen inte direkt tar upp punkter kring om barnet avviker från det ”normala”, eftersom dessa är framåtsyftande och ser till barnets förmågor. Däremot riskerar en del punkter i alla underlag att inte bli ifyllda angående barnets utveckling på grund av att barnet inte uppnått den berörda punkten. Vidare menar vi att det finns en risk att pedagoger ser detta som en brist och därmed tar upp och diskuterar problemet med föräldrarna under ett utvecklingssamtal.

I dagens utvecklingssamtal ska pedagogen kunna presentera ett förslag innehållande en framåtsyftande plan för att vidareutveckla varje enskilt barn. Planen ska diskuteras fram gemensamt i dialog mellan barnens föräldrar och pedagoger (Jancke & Klang-Mattsson, 1996). Detta är något som undersökningens föräldrar lyfter fram, då de vill veta hur de tillsammans med förskolan kan hjälpa sina barn och främja dess fortsatta utveckling. Föräldrarna uttrycker även en önskan om att få veta vilka framsteg deras barn gjort. Vi menar att om en IUP skrivs vid ett utvecklingssamtal ska den diskuteras och utvärderas vid nästa utvecklingssamtal, vilket leder till att barns framsteg synliggörs. Om IUP används såsom Jancke och Klang-Mattsson (1996) förespråkar, att den diskuteras fram gemensamt mellan pedagoger och föräldrar, samt är framåtsyftande, menar vi att den problematik som Gars (2006) upplevt negativt inte borde förekomma. Gars (2006) menar att ett utvecklingssamtal ofta upplevs negativt då det fokuseras mer på de eventuella brister som barnet har än deras förmågor. Även Skolverket (2008) påpekar att barns prestationer tenderar att bedömas i samband med IUP och utvecklingssamtal, vilket strider mot förskolans läroplan (Utbildningsdepartementet, 1998). Vi håller till viss del med om att barns prestationer blir

bedömda under ett utvecklingssamtal men samtidigt är det pedagogers uppgift att reflektera över hur de använder både IUP och samtalsunderlag som finns att använda vid ett utvecklingssamtal. Vi menar att om dessa används på så sätt att de verkligen är framåtsyftande, ser till barns förmågor, samt om de skrivs gemensamt tillsammans med föräldrarna i en dialog, blir det inte så att det är barns brister som blir i fokus utan istället fokuseras det på vad barn kan.

5.2. Metoddiskussion

Metoden som valdes var att skicka ut self-reports till föräldrar för att det ansågs vara ett bra alternativ till intervju (Kihlström, 2007). När våra self-reports skickades ut var syftet för undersökningen något annorlunda, vilket fått till följd att de två sista frågorna (se bilaga 1) är något otydliga för det nuvarande syftet. Dessa två frågor kunde ändå tas i beaktning under bearbetningen av resultatet. En ny self-report borde formulerats för att kunna få mer utförliga svar till undersökningen, dock gjordes upptäckten av att ett nytt syfte behövdes formuleras i ett sent skede. Att formulera och samla in en ny self-report skulle ta för lång tid därför utformades det nya syftet efter det redan insamlade materialet. Högre validitet kunde ha uppnåtts genom att ha samtalsunderlagen och föräldrarnas svar som bilaga, men valet att inte bifoga detta har gjorts för att upprätthålla konfidentialitetskravet, vilket innebär allt material skyddas och behandlas konfidentiellt.

I jämförelsen med samtalsunderlagen bör det beaktas att det är en tolkning som har gjorts. Det sker en diskussion vid ett utvecklingssamtal och samtalsunderlaget följs kanske inte till punkt och pricka. Våra erfarenheter säger att föräldrarna får ta del av mer än det som står skrivet i samtalsunderlagen, men eftersom vi valde att enbart tolka det som står skrivet i materialet anser vi att jämförelsen kan ses som giltig.

Vår bedömning är att resultatet klargjort syftet för undersökningen, dock bör det inte anses som heltäckande för alla föräldrar och alla samtalsunderlag i hela landet. Att endast 35 av 64 self-reports lämnades in, anses inte ha påverkat resultatet nämnvärt eftersom alla svaren kunde kategoriseras i fyra större grupper.

6. Sammanfattning

Syftet med undersökningen var att jämföra hur föräldrarnas förväntningar överensstämmer med det material som förskolorna använder som observations- och samtalsunderlag inför och under ett utvecklingssamtal. Syftet har uppnåtts med hjälp av att self-reports delats ut till föräldrar för att få veta vilka förväntningar de har på ett utvecklingssamtal och därefter jämfördes dessa med samtalsunderlag. Föräldrarnas förväntningar kunde kategoriseras i fyra större grupper; utveckling, socialt samspel, förskoleverksamhet samt behov av stöd. Därför är det rimligt att dra slutsatsen att föräldrarna är överens om vad de tycker ska tas upp under ett utvecklingssamtal. Vid jämförelse med de tre samtalsunderlagen framkom det att föräldrarnas förväntningar till största del uppfylls. Marton (se Kihlström, 2007), som företrädare för fenomenografin, menar att variation har stor betydelse då alla människor har olika erfarenheter och därför uppfattar en fråga eller ett problem olika. Slutsatsen kan dras att samtalsunderlagen ska vara ett levande dokument i ständig förändring, och därför menar vi att det är av stor vikt att förskolor med jämna mellanrum stämmer av vilka förväntningar deras föräldrar har på ett utvecklingssamtal. Detta för att kunna välja eller utforma ett samtalsunderlag som stämmer överens med vad deras föräldrar vill veta och för att på så vis få ett så bra och givande utvecklingssamtal som möjligt.

6.1. Förslag till vidare forskning

Något som kan vara intressant för vidare forskning är att mer ingående studera samtalets betydelse i ett utvecklingssamtal. Hur hålls ett bra utvecklingssamtal? När har samtalet upplevts vara bra? En metod hade då kunnat vara att intervjua pedagoger och föräldrar samt möjligtvis observera några utvecklingssamtal.

Referenslista

Alexandersson, Mikael (1994). Den fenomenografiska forskningsansatsens fokus. I Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (red.). *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur. Sid. 111-136

Askland, Leif & Sataøen, Svein Ola (2000). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. Stockholm: Liber.

Bachelor, Alexandra & Joshi, Purushottam (1993). *Den fenomenologiska forskningsmetoden i psykologi – en praktisk handledning*. Lund: Lunds universitet.

Bertilsson, Lena & Åberg, Britt-Marie (2004). *Mötas eller mätas – en studie om individuella utvecklingsplaner i förskolan*. Examensarbete: Högskolan Kristianstad.

Bråten, Ivar (1998). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

Davidsson, Birgitta (2007). Self report – att använda skrivna texter som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. Sid. 70 – 81

Denscombe, M (2000) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Gars, Christina (2007). *Vänd blicken från barnet*. Stockholm: Pedagogiska Magasinet, nr 3/2007. Sid 53-55

Gars, Christina (2006). *Utvecklingssamtal – en berättelse om barn, föräldrar och förskollärare*. Stockholm: HLS Förlag.

Jancke, Harriet & Klang-Mattsson, Elisabeth (1996). *Utvecklingssamtal i förskolan*. Stockholm: Förskolans förlag.

Juul, Jesper & Jensen, Helle (2003). *Relationskompetens - i pedagogernas värld*. Stockholm: Runa förlag.

Kihlström, Sonja (2007). Fenomenografi som forskningsansats. I Dimenäs, Jörgen (red.) *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Stockholm: Liber. Sid. 157-173

Krok, Göran & Lindewald, Maria (2003). *Portfolio i förskolan - att komma igång*. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.

Markström, Ann-Marie (2006). *Utvecklingssamtalet – ett möte mellan hem och institution*. Linköping: Linköpings universitet.

Regeringens proposition 2004/05:11 (2004). *Kvalitet i förskolan*. Publicerat den 23 september 2004. Hämtat från www.regeringen.se/content/1/c6/03/06/55/d7bb2dd5.pdf . Hämtat den 13 november 2009 klockan 10:45.

Skolverket (2005). *Allmänna råd och kommentarer - kvalitet i förskolan*. Stockholm: Fritzes.

Skolverket (2008). *Barnens prestationer bedöms allt mer i förskolan*. Publicerat den 23 oktober 2008. Hämtat från: www.skolverket.se/sb/d/2006/a/13829 . Hämtat den 13 november 2009 klockan 10:30.

Statens offentliga utredningar DS 2003:46 (2003). *Var – dags – inflytande i förskola, skola och vuxenutbildning*. Stockholm: Fritzes.

Steinberg, John (2008). *Professionella samtal – Konsten att leda utvecklingssamtal i förskolan*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Utbildningsdepartementet (1998) *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Fritzes.

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

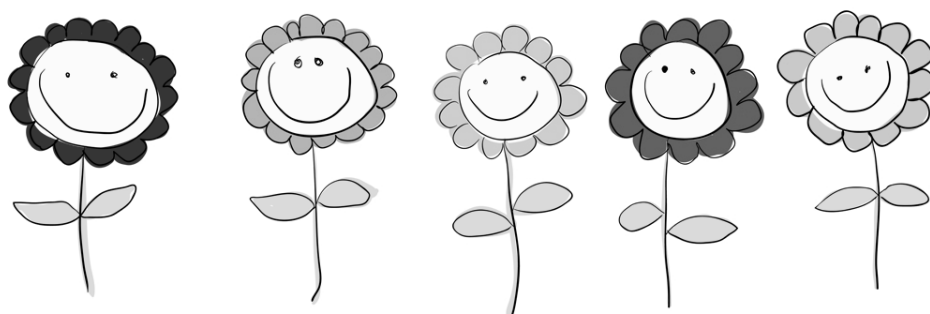
Bilaga 1

Hej!

Vi är två lärarstudenter som läser vår sista termin på Högskolan i Kristianstad.

Vi ska nu påbörja vår forskningsstudie till vårt examensarbete och skulle uppskatta er hjälp med att svara på några frågor gällande utvecklingssamtal. Alla svar kommer att behandlas anonymt! Examensarbetet kommer att publicerat på internet i början av nästan år.

Vi är tacksamma om ni vill ta er tid, då det skulle vara till stor hjälp för oss.

Med vänliga hälsningar

Magdalena Svensson & Mikaela Svensson

Berätta vilken information du som förälder vill veta under ett utvecklingssamtal:

Hur upplevde du det senaste utvecklingssamtalet?

Ge exempel på något positivt: _____

Ge exempel på något negativt: _____

Berätta vilka faktorer du anser påverkar ett utvecklingssamtal:

Tack för din medverkan!